

انا لله يا ذا الجلال والإكرام
يا ذا الجلال والإكرام
يا ذا الجلال والإكرام
يا ذا الجلال والإكرام

فصل دوم

حقوق، مسؤلیت و
تعالی خانواده

حقوق و تکالیف اعضای خانواده

- **یک : حقوق و مسئولیت های مالی زوجین :** ازدواج نهادی اقتصادی و پیمانی مالی نیست ولی زوجین باید از حقوق و تکالیف مالی خود و همسر مطلع باشند.
- آزادی اقتصادی و مالی در خانواده: هر فرد در صورت داشتن بلوغ عقل و رشد و حق انجام هر گونه عمل حقوقی از جمله کسب درآمد – اداره اموال و دخل و تصرف در اموال خود را دارد. (ماده ۱۱۱۸ قانون مدنی)
- آزادی اقتصادی و مالی در بیرون خانواده : هر کس حق دارد شغلی را که به آن مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست برگزیند . (اصل ۲۸ قانون اساسی)
- در عین حال شوهر میتواند زن خود را از حرفه یا صنعتی که منافی با مصالح خانوادگی یا حیثیات خود یا زن باشد منع کند . (ماده ۱۱۱۷ قانون مدنی) و تشخیص تضاد یا عدم تضاد شغل زن با حیثیات همسر با دادرس است.

حقوق و مسئولیت های مالی مردان در خانواده

- **یک : نفقه :** عبارت است از همه نیازهای متعارف متناسب با حیثیت زن از قبیل مسکن - پوشاک - غذا- هزینه های بهداشتی درمانی
- **الف : نفقه زوجه :** ۱- در عقد دائم نفقه زن بر عهده شوهر است (ماده ۱۱۰۶) و طرفین نمی توانند ضمن عقد نکاح یا بعد از آن با توافق این تکلیف را از مرد ساقط کنند .
- ۲- در صورت نشوز و سرپیچی زن وجوب نفقه از مرد ساقط میشود.(م ۱۱۰۸)
- **کارکرد نفقه :**
- ایجاد همبستگی میان زن و شوهر و دیگر اعضای خانواده
- نشان دهنده علاقمندی و مسئولیت شناسی مرد نسبت به خانواده
- اثبات تلاش مرد برای حفاظت و آسایش خانواده

ب : نفقه اقارب و نزدیکان : نفقه والدین بر فرزند (در صورت ناتوانی مالی والدین و توانایی مالی فرزند) و نفقه فرزند بر پدر در صورت ناتوانی وی و یا پس از استقلال فرزند در صورت ناتوانی وی و توانایی مالی والد یا جد (در صورت فوت پدر یا عدم قدرت او به نفقه دهی بر عهده اجداد پدری است) (ماده ۱۱۹۹ ق م)

دو : مهریه (صداق) : عطیه و بخششی که مرد هنگام ازدواج به همسرش می پردازد .

خودداری از پرداخت مهریه در شمار پلیدترین گناهان (امام صادق علیه السلام) / توصیه اسلام به پرهیز از تعیین مهریه های سنگین

سه : ارث زن و شوهر

نفقه - مهریه و ارث سه منبع مالی زن در اصل توارث میان زن و مرد تفاوتی نیست .
تفاوت در میزان ارث است .

شوهر می تواند از طریق وصیت بخشی از اموال خود را به زن ببخشد .

وظایف و حقوق اعضای خانواده مطابق قانون جمهوری اسلامی

۱- حسن معاشرت

طبق ماده ۱۰۳ قانون مدنی "زن و شوهر مکلف به حسن معاشرت با یکدیگرند."

لوازم حسن معاشرت

اسکان مشترک

روابط جنسی
متعارف

خوش رفتاری

حقوق و مسئولیت های غیر مالی (حق معنوی) زوجین در خانواده

○ توضیح حقوق و تکالیف مشترک

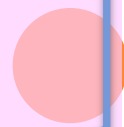
- ۱- **حسن معاشرت** (خوش رفتاری و احترام به همسر - همکاری در امور خانواده - پایبندی به همسر - پرهیز از بدگویی و طرح عیوب وی نزد دیگران - بخشش خطاهای یکدیگر (صبر بر بعضی خطاهای همسر به معنای ظلم پذیری نیست). تمکین زن برای شوهر (عدم تمکین بدون دلیل موجه موجب "نشوز" زن و استحقاق محرومیت وی از نفقه خواهد بود. (ماده ۱۱۰۸ قانون مدنی)

۱- **اسکان مشترک** مرد و زن مکلفند در خانه مشترک فراهم آمده توسط مرد ساکن شوند.

در صورت ترک زندگی بدون عذر موجه توسط مرد (به مدت ۶ ماه متوالی یا ۹ ماه متناوب در طول یک سال) زن می تواند درخواست طلاق دهد. (م ۱۱۳۰) = **هم بستری**

۲- **روابط جنسی متعارف = خوش رفتاری**

۳- **خوش رفتاری**

○ ۲-تحکیم خانواده و مشارکت در امور آن

همکاری در امور خانواده

وفاداری همسران

گذشت از خطای همسر

۲- توضیح تحکیم خانواده و مشارکت در امور آن

۱- همکاری در امور خانواده (معاضدت) (ماده ۱۱۰۴ قانون مدنی)

۲- وفاداری: معنا (زن و مرد روابط نامشروع با شخص دیگری نداشته باشند).

فردی که بخاطر رابطه نامشروع همسرش با دیگری زیان دیده می تواند درخواست جبران خسارت مادی و معنوی کند .

(بدلیل بدیهی بودن موضوع وفاداری و در قانون مدنی ایران به تکلیف وفاداری اشاره ای نشده است .
(

۳- گذشت از خطای همسر (عهد و غیر عهد)

۳- حضانت و تربیت فرزندان

تعریف حضانت: قدرتی برای نگهداری و تربیت فرزندان که (بطور طبیعی- شرعی و قانونی) به پدر و مادر داده شده و جزء حقوق و وظایف مشترک آنهاست. (م ۱۱۶۸)

در صورت فوت پدر یا مادر حضانت طفل با کسی که زنده است خواهد بود. هر چند متوفا پدر طفل بوده و برای طفل قیم تعیین کرده باشد (م ۱۱۷۱)

حقوق و مسئولیت های اختصاصی مردان :

مدیریت خانواده

منع اشتغال زنان در موارد خاص

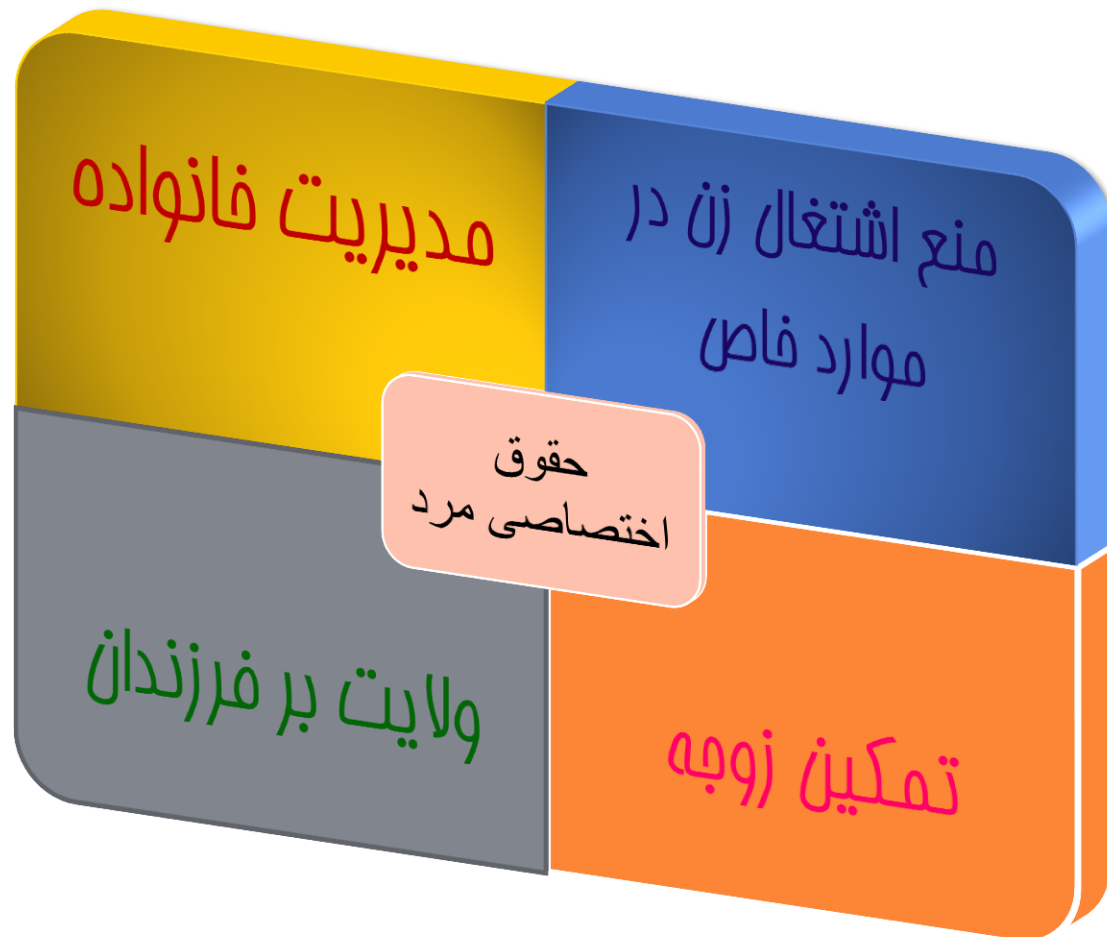
تمکین زوجه

ولایت بر فرزندان و تامین مخارج آنها

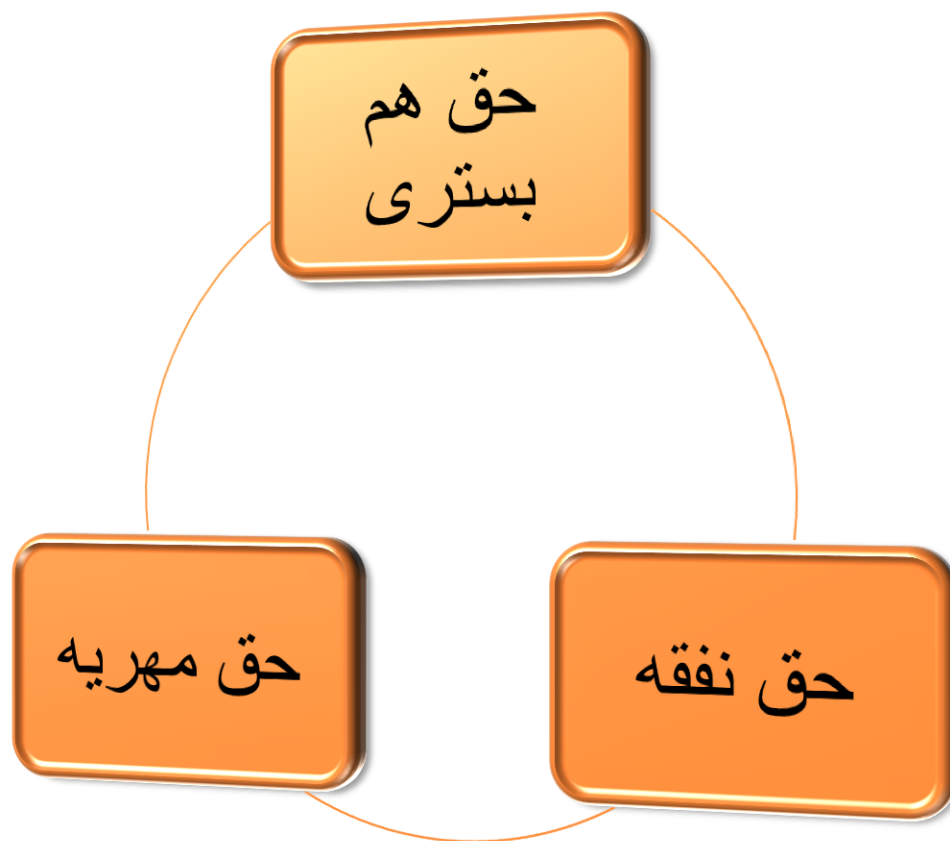
• و رسیدگی به امور اساسی آنها

حقوق و مسئولیت های اختصاصی همسران

○ ۱- حقوق اختصاصی مرد

حقوق اختصاصی زنان

رشد فضایل اخلاقی و معنوی در خانواده

- هر چه انسان را در رسیدن به خدا یاری رساند مورد تاکید و هر چه او را از این مسیر دور کند مبعوض و مورد نهي است . بر این اساس:
- از ازدواج مسلمان با غیر مسلمان نهي شده .
- علایق همسري نباید مانع از یاد خدا گردد.
- ایمان مهمترین معیار در انتخاب همسر باید باشد.
- پیامبر اکرم (ص): کسی که هدفش از ازدواج حفظ پاکی و ایمان و عفت و طهارت چشم باشد خداوند وجود زن را برای آن مرد و وجود مرد را برای آن زن مبارک می سازد.

عوامل رشد فضایل اخلاقی و ارزشهای معنوی در خانواده

- توجه به حضور خدا در زندگی
- شناخت معصومین و عمل به سیره ی آنها (الگوهایی که هیچ نقص رفتاری ندارند و از حیث رفتار فردی – خانوادگی و اجتماعی بهترین و سزاوار دوست داشتن هستند).
- شناخت رذایل و فضایل اخلاقی (اولین قدم در اصلاح وضعیت فرد ، تغییرات شناختی و اصلاح شناخت های غلط است .)

• با تشکر از توجه شما

صلوات بر محمد و آل محمد

پاییز ۱۳۹۵